

Actualiteiten & praktijktoepassing BOR

2 oktober 2024

Mr. drs. John Bult RB CFP

Vooraf

- De sheets zijn ook bedoeld als een mini naslagwerkje. Daarom laat ik niet alle sheets zien (bijvoorbeeld wettekst), of ga ik soms wat vlot door bepaalde sheets heen.
- Stel tijdens de presentatie gerust uw vraag. Echter, ik ga goede vragen omwille van de tijd niet verprutsen met een half antwoord. Eventueel beantwoord ik uw vraag 1:1 met u tijdens de pauze.
- Wilt u verder worden bijgepraat met betrekking tot bedrijfsopvolging? Google dan *John Bult bedrijfsopvolging* en je komt vanzelf bij diverse cursussen die ik hierover geef.

BOR algemeen

- Bij de interpretatie hoe de BOR moet worden toegepast zijn o.a. van belang:
    - De wet
    - De jurisprudentie
    - De parlementaire behandeling
    - De literatuur
    - Standpunten Kennisgroep BD
    - Gezond boerenverstand
- Deze liggen niet altijd op één lijn met elkaar
- Fiscale grensverkenning door zowel de adviseur als de Belastingdienst met als gevolg veel fiscale procedures.

3

Bloopers bij bedrijfsopvolging

- Wettelijke verdeling
- Recht-toe-recht-aan verdeling huwelijksgemeenschap
- Cumprefs
- Verrekenbedingen in de huwelijkse voorwaarden
- Onjuiste vennootschappelijk structuur
- Tweetrapsbepalingen in testament
- Misstanden omtrent waardering belastinglatenties
- Blokkeringsregeling in statuten
- Etc.

Wie bewaakt de som der delen?

4

Waar gaat het in essentie om?

1. Materiële uitleg van de bezits- en voortzettingseis: groei, krimp, verschuiving van de focus of uitbreiding van de onderneming mag niet bezwaarlijk zijn voor de toepassing van de BOR.
2. Rechtsvorm neutrale toepassing van de BOR.

5

Prinsjesdag 2024

Staatssecretaris Idsinga van Financiën heeft op Prinsjesdag het wetsvoorstel aanpassing fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten 2025 bij de Tweede Kamer ingediend. Het wetsvoorstel is onderdeel van het pakket Belastingplan 2025. Het is de bedoeling dat het overgrote gedeelte van de wet op **1 januari 2026** in werking treedt.

6

Wijzigingen 2025

- De dienstbetrekkingseis (36 maanden) wordt afgeschaft.
- Voor schenkingen in de BOR en de DSR van aanmerkelijkbelangaandelen gaat een minimumleeftijd van de verkrijger gelden van 21 jaar.
- Voortzettingstermijn BOR verkrijger wordt 3 jaar.
- Bedrijfsmiddelen met een waarde in het economische verkeer van minimaal € 100.000 die voor meer dan 10% ook buiten de onderneming worden gebruikt, kwalificeren (voor de BOR en de DSR) vanaf 2025 alleen nog voor het deel dat in de onderneming wordt gebruikt (art. 35c lid 7c (nieuw))

7

Wijzigingen 2025

- Vanaf 2025 wordt de vrijstelling in de BOR 100% van de going concern waarde van de onderneming (of de liquidatiewaarde als die hoger is) tot 1,5 miljoen euro (2024: € 1.325.253) en 75% (nu: 83%) over het meerdere aan ondernemingsvermogen.
- De doelmatigheidsmarge van 5% in de BOR en DSR worden vanaf 2025 afgeschaft.

8

Vastgoed en BOR

- Geen eenduidig beeld in de jurisprudentie
- Werkzaamheidsvermogen (geen BOR), ondernemingsvermogen (wel BOR) of box 3 (geen BOR)
- Praktijkhandreiking bedrijfsopvolging vastgoedexploitanten (WOB-verzoek 9 december 2016)
- De orakel formulering van art. 3.91 lid 1(c) Wet IB: *'activiteiten die het normale actieve vermogensbeheer te buiten gaan'*

9

Hoge Raad 17 sept 2021

De activiteiten van de BV bestaan in de verhuur van ongeveer 1.100 garageboxen en 57 bedrijfsruimtes. De (100%) aandeelhouders en hun twee dochters zijn allen – variërend van 10 tot 30 uur per week – in loondienst bij de BV. Belanghebbende stelt dat de BV regelmatig garageboxen koopt die zij, al dan niet na renovatie en revitalisatiewerkzaamheden, voor een substantieel hogere prijs verhuurt dan de vorige eigenaar/verhuurder. Het gemiddelde jaarlijks rendement bedroeg 20% en ligt hoger dan het autonome marktrendement. De waarde van de aandelen bedraagt ongeveer € 10 mln.

Vraag: wordt hier een **onderneming** gedreven zodat de BOR van toepassing is bij de schenking van de aandelen aan de dochters?

10

Hoge Raad 18 augustus 2023

- Verhuurd vastgoed behoorde tot het ondernemingsvermogen op grond van het Pottenbakkersarrest (Hoge Raad 29 augustus 1997).
- Hoge Raad 18 aug 2023: alleen vermogensbestanddelen die voor ondernemingsdoeleinden worden aangehouden kwalificeren voor de toepassing van de BOR als ondernemingsvermogen.
- Dus: voor de inkomstenbelasting wél ondernemingsvermogen, maar voor de toepassing van de BOR niet.

11

Vanaf 2024

Vanaf 2024 worden aan derden verhuurde onroerende zaken standaard aangemerkt als beleggingsvermogen voor de toepassing van de BOR en DSR (art. 35c lid 7 SW).

Einde discussie?

12

Wijzigingen (vastgoed)

Vanaf 2024 worden aan derden verhuurde onroerende zaken (en de schulden die daarmee samenhangen) standaard aangemerkt als beleggingsvermogen voor de toepassing van de BOR en DSR (art. 35c lid 7 SW).

- Feitelijk gebruik toets: als het OG feitelijk ter beschikking wordt gesteld aan derden op het moment van vererven of schenken, of
- Oogmerktoets: bestemd om aan derden te beschikking te worden gesteld.
- 'Meer dan bijkomstig' (10% criterium)

13

Wijzigingen (vastgoed)

- Ook gedeelte van een onroerende zaak dat ter beschikking wordt gesteld aan een 'ander' (art. 35c lid 8 SW).
- Wie is geen 'ander'? (dan geldt de maatregel niet)
  - Een participant in een samenwerkingsverband, mits de erflater of schenker t.t.v. overlijden / schenken w.u.o. genoot uit dat samenwerkingsverband
  - Een lichaam waarin de erflater of schenker een (indirect) aanmerkelijk belang heeft (m.u.v. art. 4.10 Wet IB / meetrekregeling)

14

Wijzigingen (vastgoed)

- Tijdsevenredige benadering, tenzij voor minder dan 10%
- Bij kort durende ter beschikkingstelling), zoals bijvoorbeeld bij hotelkamers, cafés restaurants, tennishallen, bowlingbanen, squashbanen en dergelijke dan geldt de maatregel niet.
- Als de maatregel niet van toepassing is, gelden de regels van de vermogensetikettering.

15

Voorbeeld Tbs-pand (2026)

Peter is 100% aandeelhouder in BV X. BV X drijft een onderneming. Daarnaast verhuurt Peter een bedrijfspand aan BV X (Tbs-pand box 1). De economische waarde van dit pand bedraagt € 800.000. Hierop rust een banklening van € 500.000. Peter overlijdt. De aandelen en het pand worden verkregen door zijn zoon (de enige erfgenaam).

Vraag: hoe loopt voor het pand e.e.a. voor de toepassing van de BOR als Peter overlijdt in 2024 of 2026?

16

Uitwerking

- Een weeffout in de uitvoeringsregeling (art. 7 lid 2 URSW) wordt eindelijk hersteld
- Vanaf 2026 geldt het nieuwe art. 35c lid 1 (d) SW: ook de schulden die samenhangen met het pand behoren tot het ondernemingsvermogen
- Een dergelijke wijziging is niet voorgesteld t.a.v. buitenvennootschappelijk gehouden onroerende zaken. Vreemd. . .

17

Voorbeeld vermogensetikettering (2025)

Hans drijft een bakkerij (eenmanszaak). Hij woont boven de winkel. Het pand is destijds als keuzevermogen aangemerkt waarbij het gehele pand is geëtiketteerd als ondernemingsvermogen. De bovenwoning heeft een economische waarde van (zeg) € 400.000 en de winkelruimte € 500.000. Op het pand rust nog een schuld van € 200.000. Zoon Ruud erft de onderneming als Hans overlijdt.

Vraag: Wat behoort voor de toepassing van de BOR tot het ondernemingsvermogen in 2024 en vanaf 2025?

18

Uitwerking (1)

- Toets art. 35c lid 7(c) SW (nieuw):
  - Het pand wordt meer dan bijkomstig (>10%) gebruikt voor andere dan bedrijfsdoeleinden, en
  - Het pand heeft een waarde minimaal € 100.000.

- Ik voorzie wat praktische problemen
  - Hoe bepaal je of en in welke mate de bovenwoning wordt gebruikt voor 'andere dan bedrijfsdoeleinden' ?
  - Het forfait van art. 3.19 Wet IB (bijtelling privé gebruik woning) zegt niets over het werkelijk gebruik

---

19

Uitwerking (1)

- Toets art. 35c lid 7(c) SW (nieuw):
  - Het pand wordt meer dan bijkomstig (>10%) gebruikt voor andere dan bedrijfsdoeleinden, en
  - Het pand heeft een waarde minimaal € 100.000.
- Vanaf 2025 zal de bovenwoning niet langer als ondernemingsvermogen kwalificeren
- Indien een pand een keuzeobject vormt, is de keuze mede bepalend voor de etikettering van de daarmee samenhangende schuld $> 400/900 \times € 200.000 = € 88.888$ (ondernemingsvermogen)
- Ondernemingsvermogen BOR 2024: € 700.000
- Ondernemingsvermogen BOR 2025: € 388.000

20

Uitwerking (2)

- Let wel: de feitelijke etikettering wijzigt niet, zodat ook vanaf 2025 de boekwaarden kunnen worden doorgeschoven ex art. 3.63 Wet IB
- MvT Wet aanpassing fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten 2024, p. 16

*Er zijn namelijk verschillen met de vermogensetiketteringsregels in de IB. Daar is het toetsingsmoment het moment van het activeren op de balans (meestal het moment van aankoop), en eventueel later heretikettering in geval van bijzondere omstandigheden. Voor de BOR en DSR ab ligt het toetsingsmoment veel later, zie bijvoorbeeld het arrest van 18 augustus 2023 waarin de Hoge Raad toetst op het moment van verkrijging door de bedrijfsopvolger. De voorliggende wijziging voor de BOR en DSR ab kan **niet worden gezien als een bijzondere omstandigheid op grond waarvan een eerder door de IB-ondernemer uitgebrachte (onherroepelijke) keuze kan worden herzien**. De onderhavige wetswijzigingen van de BOR en DSR ab hebben namelijk geen gevolgen voor de wijze van behandeling van het vermogensbestanddeel in de winstsfeer.*

21

Uitwerking (3)

Vragen

- Geldt de etikettering van Peter (voor de toepassing van de BOR) ook voor de zoon die verkrijgt c.q. opvolgt?
- Stel nu dat zoon Peter na de verkrijging (met toepassing van de BOR) het bedrijfspand verkoopt. Leidt dit tot (gedeeltelijk) terugdraaien van de verleende BOR?
- De bedrijfsopvolging vóór 2025 laten plaatsvinden?

22

Bedankt Inge!

23

'Lobby Swinkels'

Kern:

- Een aandelenbelang kan verwateren door erfopvolging. Bijvoorbeeld als een aandelenbelang van 10% wordt verkregen door 4 verkrijgers heeft ieder 2,5% en wordt niet voldaan aan de vereiste 5% van de BOR en DSR.
- Daarom geldt bij verwatering (overgang krachtens huwelijksvermogensrecht, erfrecht of schenking) de eis van minimaal 0,5%.
- Bij grote familiebedrijven (zoals Bavaria) kan het belang zelfs verwateren tot onder 0,5% en zijn de BOR en DSR **niet** van toepassing

---

24

'Lobby Swinkels'

Voorgestelde wijziging art. 35c lid 5 onderdeel 4° SW

(..) De voorwaarde van het minimum van 0,5%, bedoeld in de eerste zin, onderdeel b, geldt niet als de verkrijger van vermogensbestanddelen als bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, een bloedverwant in de neergaande lijn is van een van de rechtsvoorgangers, bedoeld in de eerste zin, onderdeel b, onder 1°.

*Ook geldt deze voorwaarde niet indien sprake is van **een familiebedrijf**. Een familiebedrijf is een lichaam waarin een belastingplichtige, al dan niet tezamen met zijn echtgenoot of partner, en bloed- en aanverwanten in de neergaande lijn van de eerste familiale aandeelhouder doet blijken voor ten minste een 25% belang in het lichaam te houden (..)*

25

'Lobby Swinkels'

- Aanvankelijke invoering 2025
- Maar er is twijfel of de voorgestelde wet niet wordt aangemerkt als ongeoorloofde staatssteun
- Goedkeuring gevraagd aan de Europese Commissie
- Invoering tot nader order uitgesteld

26

Wijzigingen vanaf 2026 o.a.

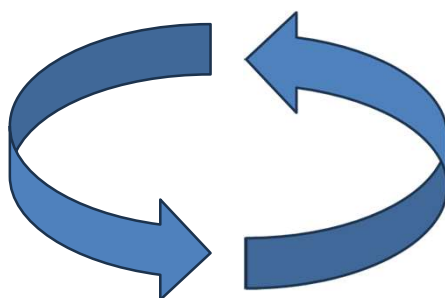
- Alleen reguliere aandelen met een belang van 5% die volledig meedelen in de winstgerechtigheid en liquidatieopbrengst, komen vanaf 2026 nog in aanmerking voor de BOR en de DSR, 2 uitzonderingen:
  - Verwaterde belangen (<5%)
  - (Cumulatief) preferente aandelen
- Dus alleen aandelen die geen bijzondere gerechtigheid kennen met betrekking tot bepaalde vermogensbestanddelen of activiteiten kwalificeren voor de BOR en DSR.

27

Dubbel BOR

28

Voorbeeld dubbel BOR (2026)

Zoon Peter verkoopt in 2025 aan vader Jan zijn onderneming voor € 500.000. Jan schenkt de onderneming aan Peter in 2028. De waarde bedraagt op dat moment € 700.000. Het kwalificerende ondernemingsvermogen voor de BOR bedraagt € 700.000.

Wetwijziging 2026:

omdat bij de verkoop de tegenprestatie € 500.000 bedroeg, bedraagt het ondernemingsvermogen dat kwalificeert voor de BOR € 200.000.

29

Wijziging vanaf 2026

Constructies met de BOR (dubbel gebruik van de BOR) worden aangepakt. Kern van de nieuwe bepaling ex art. 35c lid 7(d) SW is:

1. Heeft de verkrijger de verkregen onderneming eerder onder een last of tegen een tegenprestatie vervreemd? Zo ja,
2. Dan behoort **niet** tot het ondernemingsvermogen de waarde van de last of tegenprestatie.

30

Rollator BOR

31

Voorbeeld rollator BOR (2026)

Peter is 72 jaar en heeft een spaarsaldo in box 3 van € 3,2 mln. Hij koopt hiervoor 40% van de aandelen in BV X. BV X drijft een onderneming. De overige 60% worden gehouden door zijn broer Rob. Peter overlijdt op 76 jarige-leeftijd. Dochter Karin erft de aandelen. De besparing van erfbelasting $\approx 20\% \times € 3,2 \text{ mln.} = € 640.000$

Aandachtspunten

- Zeggenschap in AVA, bestuur BV X
- Aanbiedingsregeling statuten (art. 2.195 BW)
- Waarderingsregeling
- 'terugkooprecht' broer Rob
- Dividendbeleid
- Opvolging bij (eerder) overlijden Karin

32

Wijziging vanaf 2026

- Verlenging bezitstermijn van 1 jaar > 6 maanden voor ieder jaar dat de erflater ouder is dan de AOW gerechtigde leeftijd
- Verlenging bezitstermijn van 5 jaar > 6 maanden voor ieder jaar dat de schenker 6 jaar ouder is dan de AOW gerechtigde leeftijd
- Uit het concept wijzigingsvoorstel:

Leeftijd bij overlijden / schenken	Bezitseis bij vererving (voorstel)	Bezitseis bij schenking (voorstel)
T/m AOW + 2 jr.	1,0 jaar	5,0 jaar
AOW + 3 jr.	1,5 jaar	5,0 jaar
AOW + 4 jr.	2,0 jaar	5,0 jaar
AOW + 5 jr.	2,5 jaar	5,0 jaar
AOW + 6 jr.	3,0 jaar	5,0 jaar
AOW + 7 jr.	3,5 jaar	5,5 jaar
AOW + 8 jr.	4,0 jaar	6,0 jaar
AOW + > 8 jr.	+0,5 jaar / jr.	+0,5 jaar / jr.

33

Opblazen BOR (bezitsperiode)

34

Wijziging vanaf 2026 (uitbreiden)

- Art. 35d lid 1(d) SW (nieuw): *uitbreiden* subjectieve gerechtigdheid onderneming binnen bezitstermijn kwalificeert niet voor de BOR. Dit geldt ook voor indirect gehouden aandelenbelangen.

- **Subjectieve** onderneming: ik vergroot mijn (indirecte) aandelenbelang (of aandeel in de winst)
  - dit zie je NIET aan de activazijde van de balans.

- **Objectieve** onderneming: de onderneming ‘vergroot’ haar activazijde, bijvoorbeeld door de aankoop van een bedrijfspand, transportmiddelen, etc.
  - Dit zie je WEL aan de activazijde van de balans.

35

Voorbeeld subjectieve onderneming

Peter is 100% aandeelhouder in Holding Y sinds 2014. Holding Y is 80% aandeelhouder in BV X welke een transportonderneming drijft sinds 2014. In 2024 koopt Holding Y voor een bedrag van € 500.000 20% van de aandelen in BV X. Peter schenkt in 2026 zijn aandelen in Holding Y aan zijn zoon.

36

Voorbeeld objectieve onderneming

Peter is 100% aandeelhouder in Holding Y sinds 2014. Holding Y is 80% aandeelhouder in BV X welke een transportonderneming drijft sinds 2014. In 2024 koopt BV X voor een bedrag van € 500.000 vrachtwagens. Peter schenkt in 2025 zijn aandelen in Holding Y aan zijn zoon.

37

Voorbeeld herkapitalisatie onderneming

Peter is 100% aandeelhouder in Holding Y sinds 2014. Holding Y is 80% aandeelhouder in BV X welke een transportonderneming drijft sinds 2014. In 2024 koopt BV X voor een bedrag van € 500.000 vrachtwagens. Deze aankoop wordt volledig gefinancierd middels een voorafgaande agiostorting (spaargeld box 3) door Peter. Aangenomen wordt dat de waarde van de aandelen in BV X toeneemt met € 500.000. Peter schenkt kort na deze aankoop zijn aandelen in Holding Y aan zijn zoon.

Kan dit zomaar?

38

Vervreemden tijdens voortzettingsperiode

Nu even bij de les blijven!

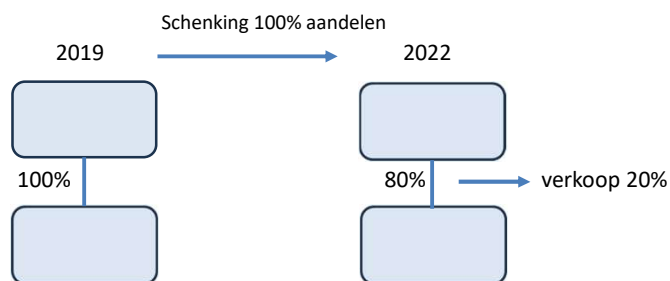

39

Voorbeeld

In 2019 zijn 100% van de aandelen in Holding X geschonken met toepassing van de BOR. Holding X houdt 100% van de aandelen in BV Y. BV Y drijft een transportonderneming. In 2022 verkoopt holding X 20% van de aandelen in BV Y.

Vraag: Is dit een handeling in strijd met het voortzettingsvereiste van art. 35e SW?

40

Overwegingen (1)

- Zou je kunnen zeggen dat wanneer een IB-ondernemer 20% van zijn onderneming overdraagt, sprake is van staking van een evenredig gedeelte van de subjectieve onderneming?

- Kan de verkoop van 20% van de aandelen van een deelneming gezien worden als de verkoop van een zelfstandig gedeelte van een onderneming ex art. 35e lid 1(c) 3° SW?
  - Zo ja > naar de letter in strijd met art. 35e lid 1(c) 3° SW
  - Zo nee > naar de letter niet in strijd met art. 35e lid 1(c) 3° SW

41

Overwegingen (2)

- Geldt de toerekeningsregel van art. 35c lid 5 SW nu ook voor de voortzettingseis?
  - Ja, zie ook Hoogwout in FTV 2020/5 (18)
  - Ja, zie KG:063:2023:26
  - Dit pleit er voor dat niet in strijd wordt gehandeld met de voortzettingseis

- Door de procentuele afname van het aandelenbelang in de deelneming neemt de procentuele toerekening af, maar hierover is in art. 35e SW niets bepaald

- KG:063:2023:26 > afname belang in deelneming is in strijd met voortzettingseis

---

42

Overwegingen (3)

Cursus Belastingrecht S&E.11.4.0.D; gedeeltelijke verkoop aandelenbelang deelneming

'(..) Er is immers geen sprake van het ophouden winst te genieten uit de objectieve onderneming die door toerekening in de houdster zit. Weliswaar is de omvang van de objectieve onderneming verkleind, maar zolang geen sprake is van een staking van een zelfstandig gedeelte van de onderneming wordt niet gehandeld in strijd met het voortzettingsvereiste (..).'

43

Overwegingen (4)

Besluit Staatssecretaris van Financiën van 17 januari 2013, nr. BLKB2012/1221M, onderdeel 6.1

'(..) Degene die een vennootschap onder firma aangaat onder voorbehoud van stille reserves hoeft voor de inkomstenbelasting nog niet af te rekenen over de stakingswinst. Voor de BOR houdt hij wel direct gedeeltelijk op winst te genieten. Als de verkrijger dit binnen de vijfjaarstermijn doet, vervallen hierdoor dus de faciliteiten voor de BOR. De behandeling voor de heffing van inkomstenbelasting is hiervoor niet van belang. Dit geldt ook voor de toepassing van artikel 35e, eerste lid, onderdeel b, en onderdeel c, onder 3°, van de Successiewet, waarin dezelfde terminologie 'ophouden uit de onderneming of uit een deel daarvan winst te genieten' is opgenomen (..).'

44

Overwegingen (5)

- Indien afname belang in deelneming niet in strijd zou zijn met de voortzettingseis, zou gesteld kunnen worden dat desalniettemin gehandeld wordt in strijd met doel en strekking van de BOR.
- Een rechtsvorm neutrale toepassing van de BOR moet redelijkerwijs tot de conclusie leiden dat – gelijk aan een vervreemding bij een IB-onderneming – sprake is van een handeling in strijd met de voortzettingseis (VOF-analogie).
- Wijziging BOR vanaf 2026 t.a.v. uitbreiden en vervreemden.

45

Wijziging vanaf 2026 (vervreemden)

- Toelichting op art. 35d SW (nieuw): de bezitseis van de subjectieve onderneming wordt hetzelfde toegepast als de voortzettingseis (van art. 35e SW), maar dan andersom
- Let op: dit moet worden onderscheiden van vervreemden (en uitbreiden) van de **objectieve** onderneming.

46

Wijziging vanaf 2026 (vervreemden)

Ezelsbruggetje

Zou ik – als sprake zou zijn geweest van een IB-onderneming – bij de vervreemding jaarwinst genieten, of stakingswinst?

Anders gezegd

- Bij **stakingswinst** krijg ik een kleiner aandeel in de winst, bijvoorbeeld als ik mijn eenmanszaak inbreng in een VOF met een 50/50 winstverdeling. Het totale resultaat wijzigt niet, maar wel mijn aandeel hierin.
- Bij **jaarwinst** wijzigt het totale resultaat, bijvoorbeeld als ik het bedrijfspan met winst verkoop. Mijn aandeel in het resultaat wijzigt niet, maar het resultaat wijzigt wel.

47

Dank voor uw aandacht!

John Bult
06-53936247
jbult@argues.nl

48